

Deszkaburkolatú sétány
a Széllkapu Parkban

KERTI FA- ÉS DESZKABURKOLATOK CSAK TERMÉSZETESEN

Külön kategóriát képviselnek a kerti fa- és deszkaburkolatok, amelyek a kövekhez, betonhoz viszonyítva lágyabb, melegebb, barátságosabb hatású anyagok. Segítségükkel természetes kapcsolatot létesíthetünk a ház, a kert és a táj között.

Kevésbé tartósak és olcsónak sem mondhatók, így a hazai kerttulajdonosok körében egyelőre kevésbé elterjedtek. Holott időtállóóságuk a felhasznált faanyag minőségétől, kezelésétől és az alap jó vízáteresztő képességétől függ, így odafigyeléssel igazán hosszú életű burkolatot kaphatunk.

Faburkolatok

KERTI FAKOCKA

Egykor kapualjak, ipari létesítmények és utcák népszerű burkolóanyaga volt a fakocka, amely a kert bármely területén használható. A gerendából szeletelt impregnált fakockákat 10-15 cm-es drénrétegen nyugvó 2-3 cm-es homokágyba rakjuk. Régebben jellemzően bitumenes kiöntéssel hézagolták. Egy jobb fa telepen akár manapság is rendelhetünk ilyen kockákat, azonban fajlagosan meglehetősen drága, így kevésbé elterjedt a használata.

FARÖNK

A hetvenes-nyolcvanas évek nyaraló kertjeinek népszerű burkolóanyaga volt a farönk burkolat, melyet vagy betonágyba, vagy drénrétegre terített ágyazóhomokba raktak. A hangulatos, rusztikus burkolathoz gömbfából vágott 15-25 cm-es farönköket használtak. A farönk természetes repedései miatt viszonylag rövid életű – öt-tizenöt évet bír –, ami impregnált, vagy még inkább telített farönkből készítve jelentősen meghosszabbítható, azonban mindez számottevően növeli a költségét.

DESZKA- ÉS PALLÓBURKOLAT

A kerti faburkolatok legnépesebb csoportját alkotják, elsősorban teraszok, medencék környezetének népszerű és praktikus burkolóanyagai. Nyugat-Európában és az Egyesült Államokban régóta kedvelt a faburkolat, és újabban nálunk is kezd teret hódítani, parkokban,

közterületeken is megjelenik. Viszonylag kis tömege miatt tetőkertek burkolására is ideális. Nyirkos időben ugyanakkor könnyen síkossá válik és korhad, ezért nedves klímájú területeken kevésbé népszerű. A deszka- és pallóburkolat felerősítésének többféle módzata van: legtöbbször párhuzamosan elhelyezett párnafákhoz (vagy idomacélhoz) rögzítik, amiket 50-100 cm-es távolságra helyeznek el egymástól, attól függően, hogy deszkát vagy pallót használnak. A párnafa biztosítja a deszka/palló és az ágyazóközeg távtartását, szellőzését és ezáltal a tartósságát. A másik megoldás, amikor a deszka-, illetve pallóburkolatot fagy vagy idomacél-keretbe foglalva, körülbelül egy négyzetméteres táblánként rögzítik. A deszkaburkolat jellemzően 5-25 cm-es drénrétegre vagy megfelelően elhelyezett beton-tuskóra kerül. Izgalmas, „lebegő” teraszt is kialakíthatunk lejtős területen állványzatra szerelt deszkafödém segítségével.

A frissen feldolgozott tölgyek és az épület érett fenyőburkolatának kontrasztja

Erdei fenyő anyagú deszkafal – egyre szebb az idő múlásával

25 éves vörösfenyő teraszburkolat

ELLENÁLLÓK

A beszerzés során lehetőleg a kevesebbet utaztatott, európai faanyagokat részesítsük előnyben a trópusiakkal szemben. Kültérre mindenképpen olyan fát válasszunk, amely eleve ellenáll a korhadásnak, nem hajlamos repedésre, vetemedésre. A hazai fafajok közül igen ellenálló az akác, a vörösfenyő és a tölgy. Az akác azonban repedésre, vetemedésre hajlamos, így a tölgy és legfőképp a vörösfenyő tűnik ideális megoldásnak. Nem véletlen, hogy az olasz Velencét tartó cölöpöket is vörösfenyőből készítik.

Rönkfából készült burkolat (a kép forrása Pirk Ambrus: Ötletek a kert berendezéséhez c. kötete)

A kátrányos kezelést kapott öreg talpfák bármilyen szépek, sajnos egészségkárosítóak

A festék tartósít ugyan, de egy-két év alatt lekopik, így az ilyen burkolat folyamatos karbantartást igényel

Növeljük az élettartamát

Különböző eljárásokkal a nem a legstrapabíróbbak között ismert hazai fafajok – a boroviként is emlegetett erdei-, valamint a lucfenyő – is ellenállóvá tehető. Az egyik módszer a telítés, amely során nagy nyomáson juttatják a fába a hosszabb élettartamot biztosító anyagokat. A másik pedig az impregnálószeres kezelés. Nem mindegy azonban, hogy milyen konzerváló anyagról van szó. A vasúti talpfák telítéséhez használt kőolajszármazékokról ugyanis kiderült, hogy rákkeltőek, így ezeket a patinás és ellenálló faanyagokat számúzni kellett a kertekből.

A fa kezelésének, karbantartásának legjobb és legtermészetesebb módja a különböző, egészségre ártalmatlan fakezelő olajok, viaszok használata, amelyek táplálják és vízlepergetővé teszik a deszka- és pallóburkolatokat, vagy a fakockákat, rönköket. (A kezelés síkossá teszi a fát, így közvetlenül utána nem használjuk a burkolatot.) Külföldön nagy népszerűségnek örvendenek az ezüstösre szürkült, patinás deszkaburkolatok. Ez megvalósítható egyszerűen a fa kezelés nélkül hagyásával, vagy UV-szűrő nélküli természetes fakezelő olajok – például lenolaj vagy viasz – használatával, amelyek úgy védik a fát, hogy közben átengedik a farostokat szépen öregítő napsugarakat.

A természetes szürkülés, feketedés ugyanakkor sokaknak nem tetszik, és inkább a fedést biztosító festést, mint felületkezelést választják, holott padlóburkolatok esetén kevésbé praktikus a rövid úton lekopó festékek felvitele.

Ide kíváncsiak, hogy a tartósság és a természetes hatás ígéretével születtek meg a natúr vörösfenyőhöz, tölgyhöz, akáchoz hasonlóan semmilyen felületkezelést nem igénylő ún. WPC (Wood Plastic Composite – fa-műanyag kompozit) burkolatok, amelyek bár fát is tartalmaznak, lényegében műanyagok, így a kerti használatuk kerülendő. Alkalmazzuk bátran a különböző valódi faburkolatokat a kertünkben. Természetesek, melegek, barátságosak és megfelelő anyagválasztással, odafigyeléssel igazán tartós díszek kertünknek. A téli nyirkosság csökkenése, a szárazabb nyarak ugyancsak kedveznek a természetes faburkolatok hazai elterjedésének.

Istvánffy Zsófia